'Where is the money': immaterieel erfgoed en financiering

Hoe maak je immaterieel erfgoed financieel leefbaar? Tijdens deze sessie deelden drie zeer uiteenlopende praktijken hun economische realiteit, financiële vraagstukken en creatieve oplossingen

1. Gertie Delande en Nele Roekaerts over de processie van Hakendover

De processie van Hakendover kiest bewust om de traditie in haar eigen kracht te blijven zettene. Een erkenning op de Inventaris Vlaanderen werkt voor hen als een kwaliteitslabel: het wekt vertrouwen bij (potentiële) financiers. Ze waken er daarbij sterk over dat er geen 'commerce' of politiek op de processie weegt. Door de aard van de praktijk kunnen ze sponsors weinig in ruil geven voor hun financiële bijdrage: er is geen zichtbaarheid langs het parcours,geen vip-parking of tribunes. Omdat subsidies van overheden dalen, focussen ze op het opbouwen van een gezonde spaarpot en het genereren inkomsten uit eigen activiteiten, zodat ze niet afhankelijk zijn als subsidies wegvallen.

© Femke den Hollander in opdracht van Werkplaats immaterieel erfgoed

'Where is the money': immaterieel erfgoed en financiering

2. Dimitri Vermeylen van Atelier VV (ambachtelijk blokdrukken van behang)

Dit verhaal illustreert scherp de nuchtere realiteit van erfgoed als uitgangspunt voor een onderneming. Twee vennoten bliezen het ambacht van handgestempeld behang - dat al 100 jaar uitgestorven was in België - nieuw leven in. Ze leerden de technieken opnieuw aan via o.a. het Industriemuseum en KIK-IRPA.

Belangrijke uitgangspunten voor Atelier VV zijn:

- **Lean & Mean ondernemen**: om als onderneming in dit vakgebied te overleven doen de twee vennoten bijna alles zelf. Er is geen budget voor marketing of een boekhouder; ze gebruiken artificiële intelligentie in functie van PR. Geld op de zakelijke rekening is letterlijk 'op is op'. Om financiële groei te realiserent, moeten ze voortdurend netwerken: zélf winkels binnenstappen, klanten overtuigen, beurzen doen en op verkoop in het buitenland mikken.
- **Pivoteren**: om relevant te blijven koppelen ze het oude ambacht aan nieuwe ontwerpen van hedendaagse kunstenaars en designers.

Atelier VV ervaart dat overheidsgeld en grote interesse vooral naar onroerend erfgoed vloeit. De professionele interesse voor het pure ambacht vanuit structuren (zoals Monumentenzorg of Flanders DC) is vaak minimaal. Toch blijven ze na 4 jaar, ijverig doorzetten en experimenteren ("90% van de verkoop is mislukking, maar je moet doordoen"), succesvol overeind.

'Where is the money': immaterieel erfgoed en financiering

3. Geert Lambrecht over kermiskoersen (een traditie sinds 150 jaar)

De kermiskoers is ontstaan vanuit de democratisering van de fiets en was lange tijd dé publiekstrekker op lokale kermissen. Tegenwoordig proberen verschillende generaties deze traditie in stand te houden.in 2025 richtten 11 verschillende organisatoren een werkgroep op om een dossier in te dienen voor de Inventaris Vlaanderen. Dit dossier werkte als een hefboom: het zorgde voor overleg,veel persaandacht en sympathie vanuit de politiek.

De koers is financieel afhankelijk van een mix aan inkomsten: lokale subsidies (die gelukkig stabiel zijn), sponsoring, deelnemersgelden en vip-pakketten. Daarnaast organiseren ze heel wat randactiviteiten om de kas te spijzen, zoals de verkoop van een lokaal bier, quizzen, eetfestijnen, een sportavond met vedetten en een lokale tombola. Ze zorgen er altijd voor dat ze genoeg reserve hebben om desnoods één jaar zonder inkomsten te overbruggen.

© Femke den Hollander in opdracht van Werkplaats immaterieel erfgoed